

Ю. В. МАЛИШЕВА

*Юлія Владиславівна Малишева, аспірантка
Інституту держави і права ім. В. М. Корецького
НАН України*

УМОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЦІЛЕСПРЯМОВАНИХ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ САНКЦІЙ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН

Міжнародно-правові санкції Ради Безпеки ООН реалізують задачі з охорони міжнародного правопорядку через їх властивість справляти колективний примусовий тиск на держави, які вчинили міжнародне правопорушення, відмовляються припинити протиправну діяльність й нести відповідальність за скоєне. У сучасних умовах примусові заходи покликані стати одним із дієвих засобів забезпечення міжнародного миру та безпеки, політичної та економічної захищеності держав, запорукою їх незалежності та територіальної цілісності. Збільшення кількості грубих порушень режиму міжнародної безпеки та пов'язаних з ними випадків запровадження санкцій Радою Безпеки ООН визначають актуальність дослідження умов ефективності колективних примусових заходів.

У міжнародно-правовій науці проблема умов ефективності цілеспрямованих примусових заходів є недостатньо дослідженою. Якщо працям українських, а також російських і радянських юристів-міжнародників здебільшого притаманна теоретично-правова спрямованість дослідження ефективності міжнародних санкцій¹, то дослідження західних вчених, з цих питань, вирізняються превалюванням кількісного і якісного аналізу практики застосування санкційних обмежень та їх результатів². Численні міжнародні конференції, основною темою яких є підвищення ефективності міжнародних санкцій Ради Безпеки ООН, також зорієнтовані на розгляд практичної реалізації примусових заходів³. З урахуванням зазначеного, метою статті є комплексне дослідження як теоретичних так і практичних аспектів цієї вагомий проблеми сучасного міжнародного права.

Розроблення, запровадження та застосування міжнародно-правових санкцій Радою Безпеки ООН є багатоскладовим процесом, на який впливають фактори як об'єктивного так і суб'єктивного характеру, а умовами дієвості виступають правові, економічні, політичні, природно-географічні, регіональні та глобальні чинники, які зумовлюють безпосередній або опосередкований позитивний та негативний вплив на умови застосування та ефективність примусових заходів. Варто погодитись з В. А. Василенком, який зазначає, що «об'єктивні передумови ефективності міжнародно-правових санкцій полягають у прогресуючій взаємозалежності держав. Ця взаємопов'язаність держав проявляється у складній системі відносин – політичних, дипломатичних, торгових, фінансових, транспортних і т.п., – якими пов'язані держави в сучасному світі. Кожне з них посідає визначене місце і виконує певну роль в рамках цієї системи, одним з важливіших елементів якої є стійка, щільна та всеохоплююча економічна взаємопов'язаність»⁴.

Суб'єктивні передумови ефективності міжнародно-правових санкцій залежать від політичної волі суб'єктів міжнародного права, вибір відповідної правової позиції якими зумовлюватиме запуск та функціонування механізму примусу, а також від волі держави-правопорушника, яка вирішуватиме чи підкориться вимогам міжнародної спільноти та виконати вимоги санкційної резолюції або відмовитись від їх виконання.

Незалежно від об'єктивних та суб'єктивних чинників, міжнародна спільнота зобов'язана протиставити примусові заходи, які будуть адекватні тим викликам, що несе міжнародному миру політика держави-правопорушника. Тому, організовуючи протидію порушенням міжнародного права, Рада Безпеки ООН має вживати вичерпних, заснованих на попередньому досвіді, заходів для припинення правопорушення та забезпечення їх ефективності на кожному з етапів їх застосування.

Практично кожний елемент об'єктивних та суб'єктивних чинників має те чи інше значення для функціонування санкційного механізму і в цій якості виступає як умова ефективності примусових заходів. Однак різні умови відіграють неоднакову роль для ефективності санкцій, внесок кожної з них для досягнення кінцевої мети далеко не рівний. У зв'язку з тим, що міжнародно-правові санкції за своєю природою є категорією правовою, а також враховуючи правовий характер дослідження, доцільним представляється виділення лише факторів правового характеру, які об'єктивно мають вирішальне значення для ефективності цілеспрямованих примусових заходів, не заперечуючи при цьому і значення впливу інших.

Проблема визначення факторів ефективності міжнародно-правових санкцій доволі багатопланова і охоплює як виявлення умов, що сприятимуть ефективності санкцій та їх дослідження, так і передбачення несприятливих чинників й розроблення практичних рекомендацій з усунення або зменшення їх впливу, задля створення умов максимально повного використання впливу позитивних факторів.

Особливість формування та дії міжнародно-правових санкцій полягає у органічному поєднанні стадій вироблення й прийняття міжнародною організацією санкційної резолюції та застосування державами введених примусових заходів. Деякі дослідники пов'язують ефективність санкцій лише з практичною реалізаці-

єю державами рішень, якими ухвалено заходи примусового впливу. Втім не можна нехтувати тією обставиною, що підвалини ефективності міжнародно-правових санкцій формуються ще на етапі розроблення проекту резолюції. Тому слід визнати справедливим судження, відповідно до якого «ефективність визначається сукупністю чинників, які зумовлені як особливостями і якістю процесу вироблення санкційної резолюції, так і проблемами організації застосування і реалізації міжнародно-правових санкцій»⁵.

Обмеження дослідження проблем ефективності міжнародно-правових санкцій лише питаннями їх реалізації небезпечно залишенням без вивчення такої важливої стадії правового регулювання як розробка та прийняття санкційних резолюцій, що тим самим звужує коло наукового пошуку і наражає на ризик одностороннього та неповного, і, як наслідок, квазіоб'єктивного, вирішення проблем ефективності. За таких обставин дослідження ефективності міжнародно-правових санкцій може розглядатися виключно як вивчення єдиного процесу від початку проектування санкційних резолюцій і їх прийняття до періоду їх реалізації та отримання об'єктивних даних про наслідки дії примусових заходів.

Аналіз практики застосування міжнародно-правових санкцій дозволяє виділити умови ефективності примусових заходів, які характерні для стадії розробки і прийняття рішення щодо запровадження санкцій, та умови, які притаманні стадії виконання санкційних резолюцій, зокрема: своєчасність; виваженість; можливість коректування санкційних режимів; інформаційність, недвозначність тексту та імперативність вимог резолюцій; координація діяльності держав-членів з виконання санкційних резолюцій; належна імплементація резолюцій у національні правові системи держав; постійний моніторинг та аналіз результатів застосування санкцій.

Своєчасність розробки і прийняття резолюції про запровадження міжнародно-правових санкцій Ради Безпеки ООН виступає однією з важливих умов їх ефективності. Само по собі таке рішення не здійснює примусового впливу на державу-делінквенту, а лише створює юридичні підстави для застосування членами ООН певних примусових заходів щодо конкретних суб'єктів. Динамізм міжнародного життя, інтенсифікація міжнародних відносин вимагає скорочення строків і підвищення оперативності у справах врегулювання міжнародних конфліктів, відвернення загрози міжнародному миру та безпеці. Особливе значення набуває фактор часу на початкових стадіях переговорів, які проводяться серед членів Ради Безпеки ООН. Від нього залежать не лише конкретні результати домовленостей, а й увесь ритм просування уперед у справі побудови санкційних режимів. Особлива гострота часового фактору зумовлена і тим, що зволікання в прийнятті узгоджених рішень може потягти небезпечні для всієї міжнародної спільноти наслідки. Як справедливо зазначає В. А. Василенко, рішення, оперативно прийняте Радою Безпеки ООН і яке зобов'язує держави-члени до негайного застосування відповідних примусових заходів, відкриває можливості для ефективного впливу на державу-правопорушника. І, навпаки, у разі прийняття рішення, яке не відповідає цим вимогам, дієвість примусових заходів стає завідомо проблематичною⁶.

Своєчасність як умова ефективності санкцій має вирішальне значення не лише на стадії введення примусових заходів, а й на наступних етапах їх впровадження, зокрема, у разі потреби посилення інтенсивності санкційного впливу, або послаблення тиску на державу-адресату примусу. Як зазначає П. ван Бергейк, одна з розповсюджених помилок – санкції узгоджуються занадто довго. Країна, щодо якої вони вводяться, встигає добре підготуватись – змінити структуру економіки, створити резерви і запаси. Дві третини санкцій, які вважаються успішними, досягають своєї мети в перші три роки⁷. Яскравим прикладом занадто довгого введення санкцій може бути приклад із запровадженням санкцій Радою Безпеки ООН щодо Ірану протягом 2006–2010 років.

Прийняття резолюцій про запровадження санкцій – основна, початкова ланка механізму міжнародно-правового примусу. Від повноти і ретельності роботи представників держав-членів та служб Ради Безпеки ООН на цьому етапі, особливо на стадії встановлення необхідності введення санкцій, визначення характеру та змісту санкційних заходів, значною мірою залежить якість санкційної резолюції, її обґрунтованість, відповідність основним цілям міжнародного права, ступеню її впливу на поведінку суб'єктів правового регулювання і, відповідно, ефективність примусових заходів.

Процес запровадження санкцій починається з вивчення необхідності введення примусових заходів, встановлення наявності загрози міжнародному миру та безпеці. Міжнародно-правові санкції, перше ніж бути прийнятими, проходять через волю і свідомість держав-членів Ради Безпеки ООН, особливо її постійних членів, які мають право вето, і ця воля знаходить своє відображення в змісті резолюцій. На зміст і характер санкційних резолюцій Ради Безпеки ООН здійснюють вплив політичні фактори, які, у свою чергу, визначаються як геополітичними інтересами держав, інтересами і потребами правлячих еліт, так і принципами й практикою міжнародного права.

Однією з умов забезпечення ефективності санкційних резолюцій є політичні консультації держав з питань введення санкцій, їх можливої конфігурації, визначення позицій і спірних питань та, врешті, можливості їх ухвалення Радою Безпеки ООН. Узгодження політичних позицій між державами-членами Ради Безпеки ООН щодо можливостей введення санкцій дають змогу більш повно визначити думку держав-членів щодо їх запровадження, знайти спільні точки зору, заздальгеді визначити можливі проблеми, а отже окреслити зміст, конфігурацію та межі дії майбутніх примусових заходів. Узгоджувальні перемовини представників держав-членів є важливим етапом, який передуює ухваленню примусових заходів і дозволяє визначити позиції країн-членів Ради Безпеки ООН, сформулювати розумні цілі, які мають вирішувати майбутні санкції, означити, які форми і межі їх застосування слід вважати достатніми і розумними.

Одним із суттєвих факторів досягнення результативності санкціями Ради Безпеки ООН є прискіплива підготовка та вибір зі всього наявного арсеналу примусових заходів тих, які будуть ефективними саме для цієї ситуації та саме до цієї країни-порушника. Розглядаючи питання щодо доцільності або недоцільності ухвалення рішення про застосування примусових заходів, Рада Безпеки ООН, групи експертів або інші допоміжні органи зобов'язані враховувати наявність у потенційного адресата санкцій можливості вибору моделі поведінки у разі їх введення. При цьому мають враховуватися фактори, які можуть найбільш адресно, вибірково і цілеспрямовано, а отже й ефективно вплинути на поведінку правлячих еліт. Повинні братися до уваги не лише стан економіки та соціально-політичного розвитку держави, а й національно-етнічні, історичні, міжрегіональні чинники, що впливають на формування зовнішньої і внутрішньої політики, суспільні настрої в країні, наявність сильної опозиції.

Важливою умовою ефективності міжнародно-правових санкцій Ради Безпеки ООН є підготовка тексту резолюції, якою запроваджуються примусові заходи. Зміст тексту резолюції та закладені в ньому загальнообов'язкові настанови для держав-членів варто вважати джерелом ефективності санкцій, оскільки від його належної підготовки багато в чому залежить процес їх виконання та результативність. Санкційні резолюції Ради Безпеки ООН, ухвалені у відповідності із розділом VII Статуту, мають силу обов'язкового для виконання юридичного акту. Аналіз змісту резолюцій про запровадження міжнародно-правових санкцій дає можливість означити коло завдань і обов'язків, які покладаються на держави-члени для забезпечення реалізації ухвалених заходів. Значною мірою від якості юридичної опрацьованості ключових формулювань резолюцій залежить ступінь реалізації тих цілей, які закладалися при їх запровадженні. Тобто, запорука дієвості та ефективності примусових заходів зумовлюється ретельністю розроблення резолюцій, їх змістовністю, всебічністю й докладністю.

Практика останніх років свідчить, що, ухвалюючи рішення про запровадження примусових заходів та покладаючи на держави обов'язок його імплементації, Рада Безпеки ООН, зазвичай, застосовує у резолюціях такі стилістичні форми, як «всі держави приймуть заходи», або «всі держави приймуть всі необхідні заходи», або «всі держави введуть необхідні заходи»⁸. Незважаючи на загальнообов'язковий характер та надзвичайну важливість рішень, переважно застосовуються конструкції, які не мають вираженого імперативного характеру юридичних актів. Очевидною вадою таких мовних конструкцій є брак чітких і недвозначних формулювань, властивих загальнообов'язковим правовим актам. Враховуючи необхідність використання більш виразних та виважених мовних засобів для наголосу на обов'язковості запровадження державами примусових заходів, у резолюціях більш доцільно вживати такі спонукальні мовні конструкції, як «всі держави-члени повинні невідкладно прийняти необхідні заходи», як це зазвичай сформульовано при запровадженні фінансових санкцій⁹.

Практика свідчить, що у всіх резолюціях Ради Безпеки ООН, що стосуються ухвалення міжнародно-правових санкцій, обов'язковим є зазначення розділу і статті, на підставі якої такі примусові заходи запроваджуються. Часто, приймаючи санкційну резолюцію, Рада Безпеки ООН обмежується посиланням лише на розділ VII Статуту ООН¹⁰. У той же час розділ VII Статуту ООН окрім примусових заходів невійськового характеру, визначених статтею 41, передбачає прийняття тимчасових заходів, які є необхідними або бажаними (ст. 40) або військових примусових заходів (ст. 42). Водночас для усунення недвозначності трактувань важливим є посилання саме на ст. 41, яка передбачає запровадження саме невійськових, обов'язкових до виконання всіма державами примусових заходів. Так, наприклад, відсутність вказівки на ст. 41 Статуту ООН у випадку впровадження невійськових заходів щодо Лівії у 2011 р. створило передумови для здійснення військового втручання у країну шляхом нанесення військово-повітряних ударів.

Сукупність таких факторів як правовідповідна скерованість дії цілеспрямованих міжнародно-правових санкцій, їх колективно-примусовий характер та адресне спрямування їх зусиль багатократно підсилюють міжнародний авторитет та дієвість примусових заходів як таких, але в силу нетривалої практики застосування та недостатньої теоретичної та методичної розробленості нової концепції, вона потребує детального науково-правового дослідження та якомога швидшого розроблення правового механізму для практичної реалізації. Саме через це для досягнення високої ефективності цілеспрямованих міжнародно-правових санкцій, котрі у кожному разі мають своєрідний, чітко окреслений регуляторний та примусовий характер, провідне місце відводиться розробленню правового механізму їх впровадження в дію та забезпеченню виваженої і своєчасної імплементації у національні правові системи держав-членів ООН.

Одним із незаперечних факторів ефективної дії примусових заходів Ради Безпеки ООН є виконання державами-членами санкційних резолюцій. Держави встановлюють різний порядок імплементації актів міжнародних організацій у свої правові системи. Відмінність проявляється і в питанні визначення місця резолюцій в упорядкованості джерел правової системи держав. Але при цьому уявляється справедливим, що незалежно від всіх цих імплементаційних відмінностей сам результат повинен бути однаковим – виконання прийнятих міжнародних договірних зобов'язань¹¹.

В. Голланд-Деббас, досліджуючи питання імплементації санкційних резолюцій державами-членами ООН як одну з передумов їх ефективності, зазначає, що «ефективність санкцій залежить від наявності в державі, яка імплементує рішення, внутрішніх правових механізмів, а також можливість виконувати з їх допомогою обов'язкові рішення Ради Безпеки ООН швидко та в повному обсязі, у відповідності зі своїми зобов'язаннями за Статутом ООН»¹². Аналогічної думки дійшли експерти, які в рамках Стокгольмського процесу досліджували питання підвищення ефективності санкцій Ради Безпеки ООН, і, зокрема, зазначили,

що першою умовою ефективного виконання санкційних резолюцій є наявність у держав внутрішнього базового законодавства для забезпечення процесу імплементації¹³.

Найважливішими передумовами належної імплементації санкційних резолюцій є визначення на законодавчому рівні загальних засад та правового механізму їх реалізації – як-то переліку державних органів, які уповноважені ухвалювати обов'язкові до виконання акти, їхньої компетенції та порядку прийняття рішень. При цьому суттєвим фактором, що зумовлює досягнення санкційної мети резолюцій є обов'язкове перенесення повного і точного смислу рішення Ради Безпеки ООН у текст національного нормативного акта. У зв'язку з цим, першорядним завданням держав повинно стати забезпечення збереження всеохоплюючого і правильного змісту резолюцій та недопущення їх трансформації, звуження або розширення переліку видів санкцій, переліку осіб та компаній щодо яких їх вводять, а також терміну дії примусових заходів.

Багато в чому ефективність санкцій залежатиме від належної координації діяльності суб'єктів, яких до неї залучено. Контроль за додержанням санкційних режимів та координація дій держав-членів ООН покладається не лише на Раду Безпеки ООН та відповідні комітети з санкцій, хоча їх діяльності на цьому напрямі є домінуючою, а й на відповідні державні органи і служби держав-членів, та на міжнародні спеціалізовані міждержавні організації на кшталт МАГАТЕ, ІКАО, ІМО, Інтерпола. Втім, чільну роль в організації контролю та координації зусиль всіх причетних до забезпечення дії санкцій суб'єктів відіграють комітети з санкцій, завдання яких щодо координації зусиль, спрямованих на досягнення санкційної мети передбачають: організацію обміну інформацією про діяльність з виконання резолюцій, створення національних координаційних механізмів для забезпечення ефективності режиму санкцій, аналіз докладів про роботу з виконання резолюцій, вирішення питань з надання технічної та методичної допомоги країнам-членам у виконанні поставлених завдань, створення груп незалежних експертів для нагляду за додержанням вимог резолюцій, надання рекомендацій з організації діяльності щодо виконання санкцій тощо.

Ефективність міжнародно-правових санкцій можна аналізувати та визнавати їх успішними або невдалими виключно з огляду на результати прискіпливого дослідження всього процесу їх реалізації, а саме, від розроблення і прийняття резолюцій Радою Безпеки ООН – до запровадження і виконання державами санкційних заборон і настання певного результату. Рівень ефективності міжнародно-правових санкцій залежить від дотримання умов правового характеру: внутрішньої досконалості резолюцій, відповідності їх змісту проблемам, що порушені в тексті, оптимальності та належної імплементації до національних правових систем держав. Ці властивості значною мірою зумовлюють успішність і результативність правового впливу, потенційні можливості й перспективи міжнародно-правових санкцій, їх здатність вплинути на поведінку держави-порушника, і врешті домогтися припинення порушення норм міжнародного права.

¹ Василенко В. А. *Международно-правовые санкции* / Василенко В. А. – К.: Вища школа, 1982. – 230 с.; Мингазов Л. Х. *Эффективность норм международного права. Теоретические проблемы*: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.10 / Мингазов Л. Х. – Казань, 2000. – 464 с.; Рыжова М. В. *Экономические санкции в современном международном праве*: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Рыжова Мария Валерьевна. – Казань, 2006. – 224 с.

² Hossein A. *Economic Sanctions: Examining Their Philosophy and Efficacy* – Praeger, 2003. – 240 p.; Elliott K. A. *Analyzing the Effects of Targeted Sanctions*. In *Smart Sanctions*, edited by D. Cortright and G. Lopez. : Rowman and Littlefield, 2002. – P. 171–182; Willem J. M. van Genugten. *United Nations sanctions: effectiveness and effects, especially in the field of human rights*; a multi-disciplinary approach. – Intersentia, 1999. – 161 p.

³ Report on the Expert Seminar on Targeting UN Financial Sanctions. March 17–19, 1998, Interlaken, Switzerland; Report on the 2nd Interlaken Seminar on Targeting UN Financial Sanctions. March 29–31, 1999, Interlaken Switzerland [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.seco.admin.ch/themen/00513/00620/00639/00641/index.html?lang=en>; Design and Implementation of Arms Embargoes and Travel and Aviation Related Sanctions. Results of the 'Bonn-Berlin Process' – , BICC, 2001. – 129 p. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.watsoninstitute.org/tfs/CD/booklet_sanctions.pdf; The Special Program on the Implementation of Targeted Sanctions. The Stockholm Process // <http://www.smartsanctions.se>; The Complete Report on Making Targeted Sanctions Effective. Guidelines for the implementation of UN Policy Options // http://www.smartsanctions.se/stockholm_process/reports/Final%20report%20complete.pdf

⁴ Василенко В. А. *Международно-правовые санкции* / Василенко В. А. – К.: Вища школа, 1982. – С. 187–188.

⁵ Мингазов Л. Х. *Эффективность норм международного права. Теоретические проблемы*: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.10 / Мингазов Л. Х. – Казань, 2000. – С. 361.

⁶ Василенко В. А. *Вказана праця*. – С. 196.

⁷ Peter A. G. van Bergeijk. *Failure and success of economic sanctions* // VOX – 27.03.2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.voxeu.org/article/do-economic-sanctions-make-sense>

⁸ Пункт 8 (а) Резолюції Совета Безопасности ООН S/RES/1718(2006) – 14.10.2006 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/572/09/PDF/N0657209.pdf?OpenElement>; пункт 3 Резолюції Совета Безопасности ООН S/RES/1737(2006) – 23.12.2006 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/681/44/PDF/N0668144.pdf?OpenElement>; пункт 20 Резолюції Совета Безопасности ООН S/RES/1493(2003) – 28.07.2003 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/443/17/PDF/N0344317.pdf?OpenElement>

⁹ Пункт 11 Резолюції Совета Безопасности ООН S/RES/2140(2014) – 26.02.2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N14/247/09/PDF/N1424709.pdf?OpenElement>; Пункт 17 Резолюції Совета Безопасности ООН S/RES/1970(2011) – 26.02.2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/245/60/PDF/N1124560.pdf?OpenElement>

¹⁰ Див. напр. Резолюції Ради Безпеки ООН S/RES/2140(2014) – 26.02.2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N14/247/09/PDF/N1424709.pdf?OpenElement>; S/RES/2127(2013) – 05.12.2013

[Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N13/594/45/PDF/N1359445.pdf?OpenElement> ; S/RES/1973(2011) – 17.03.2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/268/41/PDF/N1126841.pdf?OpenElement>

¹¹ Кононова К. О. Санкционные резолюции Совета Безопасности ООН и их имплементация в национальных правовых системах государств-членов / К. О. Кононова. – М.: Волтерс Клувер, 2010. – С. 178.

¹² Gowlland-Debbas V. National Implementation of United Nations Sanctions – Leiden: Koninklijke Brill NV, 2004. – P. 33.

¹³ Making Targeted Sanctions Effective. Guidelines for the Implementation of UN Policy Options / Results from the Stockholm Process on the Implementation of Targeted Sanctions – Uppsala University Department of Peace and Conflict Research, Uppsala 2003. – P. 68.

Резюме

Малишева Ю. В. Умови ефективності цілеспрямованих міжнародно-правових санкцій Ради Безпеки ООН.

Статтю присвячено дослідженню умов ефективності цілеспрямованих санкцій Ради Безпеки ООН. Проаналізовано фактори правового характеру, шляхом дотримання яких можна підвищити дієвість міжнародних санкцій.

Ключові слова: ефективність санкцій, умови ефективності санкцій, примусові заходи, санкції Ради Безпеки ООН, цілеспрямовані санкції.

Резюме

Малишева Ю. В. Условия эффективности целенаправленных международно-правовых санкций Совета Безопасности ООН.

Статья посвящена исследованию условий эффективности целенаправленных санкций Совета Безопасности ООН. Проанализированы факторы правового характера, посредством соблюдения которых можно повысить действенность международных санкций.

Ключевые слова: эффективность санкций, условия эффективности санкций, принудительные меры, санкции Совета Безопасности ООН, целенаправленные санкции.

Summary

Malysheva Y. The conditions of effectiveness of UN Security Council targeted international sanctions.

The article is devoted to the investigation of the conditions of effectiveness of UN Security Council targeted sanctions. The factors of a legal nature following which the efficiency of international sanctions can be improved were analyzed.

Key words: effectiveness of sanctions, conditions of effectiveness of sanctions, enforcement measures, UN Security Council sanctions, targeted sanctions.

Отримано 09.10.2014

УДК 342.55

Ю. Г. СКОПНЕНКО

Юлія Григорівна Скопненко, здобувач Національної академії внутрішніх справ

ОРГАНІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В СТОЛИЧНИХ МІСТАХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ

У жодній країні світу, за винятком карликових країн, управління неможливо здійснювати виключно з центру. Як зазначав відомий французький вчений Токвіль, «центральна влада, якою б освіченою та вправною вона не була, не в змозі одна охопити всі питання життя великого народу. Вона не зможе цього зробити тому, що подібне завдання перевищує всі межі людських можливостей. Коли така влада намагається виключно лише своїми силами створити та привести в дію безкінечну множину різних суспільних механізмів, вона змушена буде або задовольнятися далеко неповними результатами, або її зусилля будуть просто марні»¹.

У зв'язку з необхідністю організації ефективного управління у столичному місті у кожній Європейській державі була здійснена спроба побудови взаємовідносин між органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Дослідженням особливостей управління столичного міста присвячені праці таких вчених, як О. В. Батанов, В. І. Борденюк, В. Б. Євдокимов, В. В. Кравченко, В. С. Куйбіда, М. В. Пітцик, М. О. Пухтинський, М. І. Росенко, О. О. Фролов, А. І. Черкасов.

Проведений аналіз практики державотворення Європейських держав свідчить про відсутність єдиного підходу до здійснення управління в столичному місті.

Метою даної статті є виявлення принципів взаємовідносин місцевих органів влади між собою та водночас із центральними органами в столичних містах і визначення основних варіантів організації влади на місцях.